

Työ- ja elinkeino-
ministeriön ohjeet

Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Esipuhe

Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut käyttöönnne uudet ohjeet julkisten hankintojen energiatehokkuudesta. Ohjeet ovat osa Suomen energia- ja ilmastostrategian sekä EU-direktiivien toimeenpanoa. Ohjeiden tarkoituksena on opastaa valtion viranomaisia, kuntia sekä muita organisaatioita ottamaan toiminnassaan huomioon energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet.

Julkisen sektorin hankinnoilla on keskeinen merkitys energiatehokkuuden edistämisessä. Energiatehokkailla ja kestäväillä valinnoilla julkinen sektori voi vaikuttaa tuotteiden ja palveluiden energiankulutukseen sekä siten energiakustannuksiin ja päästöihin. Asettamalla julkisia hankintoja koskevat edellytykset oikein, julkinen sektori voi myös toimia uusien innovaatioiden sekä energiatehokkaan teknologian ja suunnittelun edistäjänä.

Hankintoja ohjaava lainsäädäntö kannustaa ottamaan ympäristönäkökohdat huomioon julkisissa hankinnoissa. Energiatehokkuusdirektiivi määrittää, että keskushallinnot hankkivat tietyin ehdoin ainoastaan tuotteita, palveluja ja rakennuksia, jotka täyttävät EU-säädösten, kuten energiamerkintädirektiivin, ekosuunnitteludirektiivin ja rakennusten energiatehokkuusdirektiivin, sekä Energy Star -ohjelman energiatehokkuusvaatimukset. Julkisia elimiä myös alueellisella ja paikallisella tasolla rohkaistaan energiatehokkaiseen hankintoihin.

Näissä työ- ja elinkeinoministeriön suositusluonteisissa ohjeissa on esitetty keskeiset julkisten hankintojen energiatehokkuutta ohjaavat velvoitteet sekä selvennetty miten energiatehokkuus voidaan hankintayksiköissä ottaa kattavasti huomioon. Organisaatioiden tulisi sisällyttää nämä ohjeet omiin hankintastrategioihinsa ja -ohjeisiinsa.

Ohjeiden valmistelu on tehty työ- ja elinkeinoministeriön, Motiva Oy:n ja Energiaviraston yhteistyönä. Ohjeet korvaavat kesäkuussa 2011 annetut työ- ja elinkeinoministeriön ohjeet julkisten hankintojen energiatehokkuudesta.

Helsingissä tammikuussa 2016

OLLI REHN
Elinkeinoministeri

Sisältö

Esipuhe	3
Sisällys	5
1 Julkisten hankintojen potentiaali	7
2 Ohje julkisille hankintayksiköille	8
3 Hankintoja ohjaavat veloitteet	10
3.1 Säädökset	10
3.2 Periaatepäätökset	12
4 Energiatehokkuuden huomioiminen hankinnoissa	13
4.1 Hankintalaki sallii energiaterhokkuuden huomioimisen	13
4.2 Nykytilan selvitys osana tarveharkintaa	13
4.3 Markkinakartoitus helpottaa energiaterhokkuuden määrittelyä	14
4.4 Energiaterhokkuuden vähimmäisvaatimukset tarjouspyynnössä	15
4.5 Energiaterhokkuus tarjousten vertailuperusteena	16
5 Energiaterhokkuuden kannalta keskeisimmät tuoteryhmät	18

1 Julkisten hankintojen potentiaali

Julkinen sektori on merkittävä hankintojen tekijä, sillä kynnysarvot ylittävien julkisten hankintojen yhteenlaskettu arvo on Suomessa noin 32 miljardia euroa vuosittain, eli noin 15 % bruttokansantuotteesta. Noin puolet tästä on kuntien, kuntayhtymien ja muiden kunnallisten organisaatioiden hankintoja. Yli puolet hankinnoista kohdistuu palveluihin, loput rakennusurakoihin ja kulutushankintoihin.

Suurena toimijana julkinen sektori pystyy vaikuttamaan markkinoilla olevaan tarjontaan kysyntää suuntaamalla. Julkisen sektorin on toimittava energiatehokkuudessa hyvänä esimerkkinä. Julkisella sektorilla on merkittävä rooli myös innovaatioiden edistämisessä. Uusien puhtaiden ratkaisujen markkinoillepääsyä ja kotimaisten yritysten referenssien syntymistä tulee edistää julkisilla hankinnoilla. Pääministeri Sipilän strategisen hallitusohjelman mukaan 5 % julkisista hankinnoista tulisi kohdistaa innovaatioihin. Energiatavoitteisiin pääseminen edellyttää uuden teknologian käyttöönottoa.

Energiatehokkuuteen panostamalla voidaan saavuttaa myös huomattavia taloudellisia säästöjä huomioimalla investointi- tai ostohinnan lisäksi muut elinkaarikustannukset, kuten tulevat energiakustannukset.

Haastavien kansainvälisten velvoitteiden toteuttaminen ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi edellyttää energiankäytön tehostamista kaikilla osa-alueilla. Hankintapäätöksillä on tässä erittäin suuri merkitys.

2 Ohje julkisille hankintayksiköille

Nämä työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemat ohjeet julkisten hankintojen energiatehokkuudesta on tarkoitettu sovellettavaksi valtion ja kuntien viranomaisten, liikelaitosten ja yhteishankintaelinten sekä kuntayhtymien hankintojen yhteydessä. Myös muut hankintayksiköt voivat hyödyntää ohjeita.

Tavoitteellinen hankintapolitiikka, hankintastrategia ja hankintojen sisällyttäminen osaksi ympäristö- tai johtamisjärjestelmiä antavat parhaat valmiudet energiatehokkuuden huomioon ottamiseksi hankinnoissa. Hankintayksiköiden tulisi sisällyttää ohjeet sekä niiden toimeenpano ja seuranta osaksi käytössä olevia tai käyttöön otettavia hankintaohjeita, tai energianhallinta- tai ympäristöjärjestelmiä. Ohjeiden toimeenpanon vastuutus toteutetaan hallinta- tai johtamisjärjestelmän mukaisesti. On tärkeä, että eri hallinnonalojen hankintoja suunnittelevat henkilöt sekä tarjouspyyntöjen ja hankintapäätösten tekijät tuntevat ohjeet ja ottavat ne käyttöön. Julkisia hankintayksiköitä kannustetaan lisäksi hankkimaan tietoa ja koulutusta, jotta energiatehokkaat hankinnat yleistyisivät.

Myös puitejärjestelyjä tekeviä yhteishankintayksiköitä on tärkeää ohjata ottamaan energiatehokkuusohjeet huomioon. Puitejärjestelyissä tulisi viestiä selkeästi, mikä on niiden energiatehokkuusnäkökulma. Näin puitejärjestelyitä hyödyntävät hankintayksiköt varmistuvat omien energiatehokkuustavoitteidensa saavuttamisesta.

Tätä ohjetta sovelletaan ensisijaisesti valtion, kuntien, liikelaitosten, julkisten yhteishankintaelinten ja kuntayhtymien hankinnoissa.

Ohjeistuksen käytäntöön vienti:

- Ohjeet sisällytetään osaksi omia hankintaohjeita ja/tai käytössä olevia ympäristöasioiden hallintajärjestelmiä tai johtamisjärjestelmiä.
- Seurataan, miten energiatehokkuus toteutuu hankinnoissa koko organisaatiotasolla.
- Välitetään tietoa hankintaohjeista organisaatiossa ja mahdollisille yhteishankintayksiköille.
- Järjestetään energiatehokkaisiin hankintoihin liittyvää koulutusta.
- Viestitään onnistuneista energiatehokkaista hankinnoista ja hankintakäytännöistä.

3 Hankintoja ohjaavat velvoitteet

3.1 Säädökset

Energiatehokkuusdirektiivi 2012/27/EU edellyttää jäsenvaltioiden varmistavan, että keskushallinnot hankkivat ainoastaan direktiivin liitteessä III tarkoitettujen mukaisesti energiatehokkaita tuotteita, palveluita ja rakennuksia, sikäli kun se on johdonmukaista kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyuden, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun kanssa.

Energiatehokkuusdirektiivin artikla 6 velvoittaa valtion keskushallintoa asettamaan energiatehokkuusvaatimuksia tekemiinsä tuotteiden, palvelujen ja rakennusten hankintasopimuksiin, joiden arvo vastaa vähintään EU-kynnysarvoja.

Direktiivin liitteessä III eritellään, mitä tuotteita velvoite koskee ja minkälaisia energiatehokkuusvaatimuksia tulee asettaa. Liitteessä viitataan EU-säädöksissä määriteltyihin kriteereihin, kuten energiamerkintädirektiivi (2010/30/EU), ekosuunnitteludirektiivi (2009/125/EY), Energy Star -päätös (2006/1005/EY), rengasmerkintäasetus (1222/2009), ja rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (2010/31/EU).

Lisää tietoa ekosuunnittelu- ja energiamerkintä -vaatimuksiin sekä energiatodistukseen liittyvistä säädöksistä:

www.ekosuunnittelu.info

<http://energiatodistus.motiva.fi/>

Direktiivin 2010/31/EU rakennusten energiatehokkuudesta mukaan energiatehokkuutta on edistettävä sekä uudisrakentamisessa että jo olemassa olevassa rakennuskannassa. Uusien rakennusten tulee olla 31.12.2020 jälkeen lähes nollaenergiarakennuksia. Julkisia rakennuksia vaatimus koskee jo aikaisemmin siten, että kaikkien uusien viranomaisten käytössä ja omistuksessa olevien rakennusten on oltava lähes nollaenergiarakennuksia 31.12.2018 jälkeen.

Korjausrakentamiselle on direktiivin mukaan asetettava kansalliset energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset.

Uusien rakentamismääräysten valmistelutyö on käynnistynyt ja uusien määräysten odotetaan tulevan voimaan vuonna 2017.

Laki 1509/2011 ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa velvoittaa julkisia hankintayksiköitä huomioimaan tieliikenteen moottoriajoneuvojen energiatehokkuuden, hiilidioksidipäästöt ja säännellyt pakokaasupäästöt ajoneuvojen ja henkilökuljetuspalveluiden hankinnoissa. Laki astui voimaan 1.2.2012.

Energiatehokkuusdirektiivin velvoitteet:

- Jos hankittavalle tuotteelle tai laitteelle on annettu tuoteryhmäkohtainen asetus energiamerkintädirektiivin perusteella, keskushallintojen on hankittava vain korkeimpaan mahdolliseen energiatehokkuusluokkaan kuuluvia tuotteita, kun otetaan huomioon tarve varmistaa riittävä kilpailu. Energiamerkintään energiatehokkuusluokat ovat määritelty jokaisen tuotteen kohdalta erikseen ja tarkempi tieto löytyy tuoteryhmäkohtaisista asetuksista.
- Hankintayksikön on hankittava ekosuunnitteludirektiivin tuoteryhmäkohtaisissa asetuksissa määriteltyjä parhaita markkinoilla olevia tuotteita. Parhaan saatavilla olevan teknologian suoritusarvot löytyvät tuoteryhmäkohtaisten asetusten kohdasta Ohjeelliset viitearvot.
- Hankittaessa toimistolaitteita, joille on Energy Star -merkintä, hankintayksikön on hankittava laitteita, jotka ovat vähintään Energy Star -ohjelman sopimuksen liitteessä C lueteltuja energiatehokkuusvaatimuksia vastaavien vaatimusten mukaisia.
- Renkaita hankittaessa, hankintayksikön on hankittava mahdollisimman korkeaan polttoainetalousluokkaan kuuluvia renkaita, turvallisuudesta tinkimättä.
- Jos kyseessä on palveluhankinta, jossa palveluntarjoaja hankkii osittain tai kokonaan kyseisen palvelun tarjoamista varten uusia tuotteita, koskevat yllä mainitut velvollisuudet myös palveluntarjoajaa.
- Rakennushankinnoissa tai solmittaessa uusia vuokrasopimuksia hankintayksiköiden on vaadittava, että rakennukset täyttävät vähintään artiklan 5 kohdassa 1 tarkoitettua energiatehokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset, paitsi jos hankinnan tarkoituksena on pitkälle menevä peruserän korjaus tai purkaminen, rakennus on tarkoitus myydä eteenpäin käyttämättä sitä omiin tarkoituksiin tai se on historiallisesti tai arkkitehtonisesti suojeltu. Rakennusten energiatehokkuusvaatimusten noudattaminen on todennettava energiatodistuksilla.

3.2 Periaatepäätökset

Valtioneuvoston periaatepäätös (13.6.2013) kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen (cleantech-ratkaisut) edistämisestä julkisissa hankinnoissa on valtion hankintayksiköille sitova, kunnille suositusluonteinen. Periaatepäätöksen tavoitteena on vähentää energian ja materiaalien käyttöä sekä haitallisia ympäristövaikutuksia tuotteen, palvelun tai rakennuksen koko elinkaaren aikana ja luoda kannusteita uusien cleantech-ratkaisujen syntyyn ja käyttöönottoon. Periaatepäätöksessä esitetään toimenpiteitä myös energiatehokkaiden hankintojen edistämiseksi julkisella sektorilla. Valtioneuvosto edellyttää julkisilta hankkijoilta toimia erityisesti energian, rakentamisen, liikkumisen, ruokapalveluiden, energiaa käyttävien laitteiden sekä palveluiden osalta.

Valtion yhteishankintayksikkö Hansel Oy ottaa huomioon valtion keskuksellinnolle kilpailutettavissa puitejärjestelyissä EU-säädösten mukaiset energiatehokkuusvaatimukset ja valtioneuvoston periaatepäätöksessä esitetyt linjaukset.

Valtioneuvoston periaatepäätös energiatehokkuudesta (2/2010) korostaa julkisen sektorin toimimista vahvana esimerkkinä energiatehokkuuden edistämisessä. Periaatepäätös edellyttää kaikilta valtionhallinnon organisaatioilta energiatehokkuussuunnitelman laatimista, joka kattaa myös hankinnat.

Motivan verkkosivuilta löytyy ohjeita, työkaluja sekä valmiita pohjia energiatehokkuussuunnitelman laatimiseksi. Myös hankintoja käsitellään näissä aineistoissa.

Ohjeet ja työkalut energiatehokkuussuunnitelman laatimiseksi
>> <http://www.motiva.fi/energiatehokkuussuunnitelmat>

4 Energiatehokkuuden huomioiminen hankinnoissa

Hankinta on prosessi, jossa itse kilpailuttaminen on vain yksi osa. Hankintalaki kattaa koko prosessista vain tietyn rajoitetun osan, tarjouspyyntöprosessista sopimukseen saakka. Hankintaprosessissa suunnitteluvaihe on oleellinen ja siihen kannattaa siksikin panostaa varaamalla riittävästi aikaa ja resursseja. Suunnitteluvaiheessa määritellään hankintatarve, kartoitetaan nykytoiminnan tilanne ja kustannukset, viestitään markkinoille ja haetaan tietoa niiden tarjonnasta. Tämä auttaa olennaisesti varsinaisen kilpailutuksen toteuttamista ja parhaan vastikkeen saamista julkisille varoille.

Kiinteä yhteistyö ja tiedonvaihto hankintayksikön, eri toimialojen ja hankintojen loppukäyttäjien välillä edistää hankintojen onnistumista.

4.1 Hankintalaki sallii energiatehokkuuden huomioimisen

Julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 2 §:ssä todetaan, että ”Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimensa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen”. Hankintalaki kannustaa siis ottamaan ympäristönäkökohdat huomioon. Julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö edellyttää, että kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin tarjous tulee hyväksytyksi. Käytönaikaiset energiakustannukset voivat olla osana kokonaistaloudellisuuden vertailuperusteita.

Hankintalaki on parhaillaan uudistettavana ja astuu voimaan vuonna 2016.

4.2 Nykytilan selvitys osana tarveharkintaa

Ensimmäinen askel energiatehokkuuden huomioon ottamiseksi hankinnoissa on arvioida hankinnan todellinen tarve ja käyttötarkoitus.

Hankittavat koneet, laitteet ja rakennukset mitoitetaan tarkoituksenmukaisesti ja tarvelähtöisesti. Koneiden ja laitteiden asennusten, käytön, huollon ja ylläpidon tulee olla tarkoituksenmukaista ja edistää energiatehokkuuden

säilymistä tai paranemista. Energiatehokkuuden edistämässä otetaan kuitenkin aina huomioon turvallisuus ja terveellisyys, eikä valintoja saa tehdä sisäilmaoloja (esim. lämpö, valaistus, ilmanvaihto, äänitaso) vaarantaen. Yksittäisten laitteiden, koneiden tai palveluiden optimoinnin sijaan tulisi huomio kiinnittää kokonaisuuteen.

Erilaisten palvelujen, kuten kiinteistöjen ylläpitoon liittyvien palvelujen ja kuljetuspalvelujen hankinnassa tulee kiinnittää huomiota myös palvelun tuottamisen energiatehokkuuteen.

Tässä vaiheessa hankintayksikön tulisi selvittää nykyisen toiminnan lähtöarvot, kuten energiankulutus ja omistuksen aikana arvioidut kustannukset. Erilaiset katselmuksot, mittaukset, elinkaarikustannus- ja hiilidioksidilaskentamallit voivat olla tässä avuksi. Lähtöarvojen selvitys edellyttää usein yhteistyötä toimialojen välillä.

On hyvä muistaa, että halvin ratkaisu ei aina ole kokonaistaloudellisesti paras. Tärkeää on huomioida koko elinkaaren aikana syntyvät tarpeet ja kustannukset, kuten esimerkiksi korjaus- ja huoltotarpeet, energiatehokkaan ratkaisun käyttäjien toiminta, jätehuolto tai rakennuksen joustavuus käyttötarkoituksen suhteen.

4.3 Markkinakartoitus helpottaa energiatehokkuuden määrittelyä

Hankintayksikön on hyvä kartoittaa energiatehokkaiden laitteiden ja palveluiden tarjonta markkinoilla mahdollisimman laajasti, avoimesti ja syrjimättömästi hankintalain peruseriaatteiden mukaisesti.

Hankintalaki ei sääntele hankinnan suunnittelua eikä vuoropuhelu toimittajien kanssa ole tässä vaiheessa kiellettyä. Päinvastoin se on suotavaa. Huolella tehty markkinaselvitys helpottaa huomattavasti tarjouspyynnön ja sopimusehtojen laatimista, sekä hankintamenettelyn valintaa. Jos markkinakartoitus ei tuo tarpeeksi tietoa tarjouspyynnön laatimiseen, tai hankinta on monimutkainen, voi olla syytä valita neuvottelumenettely tai kilpailullinen neuvottelumenettely.

Tuleva hankinta tulee saattaa tarjoajien tietoon ennalta käsin ja yhdenmukaisella tavalla. Hankinnan onnistumisen kannalta on tärkeää, että toimittajilla on riittävän aikaisin tieto siitä, minkälaisia edellytyksiä hankinnan energiatehokkuudelle tullaan asettamaan. Tällöin yrityksillä on valmius

tarjota hankintayksiköille sopivia tuotteita ja palveluita, ja todellisen kilpailun mahdollisuus kasvaa.

Joskus toimittajat määrittelevät energiatehokkuuden eri tavoin, mikä vaikeuttaa tarjousten vertailua. Hankintayksikön on siksi hyvä varmistaa, miten eri toimittajat määrittelevät ja arvioivat tuotteidensa ja palveluidensa energiatehokkuutta, sekä miten he pystyvät sen todentamaan tarjouspyyntövaiheessa tai sopimuksen aikana. Jos alalla on yhtenäinen kansainvälinen tai EU-standardi energiatehokkuuden määrittämiseen ja mittaamiseen, niin hankintayksikön on hyvä edellyttää sen käyttöä.

4.4 Energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset tarjouspyynnössä

Tarjottavalle tuotteelle voidaan tarjouspyynnössä asettaa vähimmäisvaatimukset, jotka tuotteen tai palveluntarjoajan on täytettävä. Mikäli tarjottu tuote tai palveluntarjoaja ei täytä näitä vähimmäisvaatimuksia, tarjous on hylättävä.

Tuotteen energiatehokkuus, mikäli se pystytään objektiivisesti ja selvästi toteamaan, voi olla vähimmäisvaatimuksena.

Vastaavasti palveluhankinnassa energiatehokkuus voidaan asettaa kelpoisuusvaatimuksena ja/tai sopimusehtona. Tällöin vaatimuksen tulisi koskea tarjoajan kykyä suorittaa kyseinen palvelu mahdollisimman energiatehokkaasti. Palveluhankinnoissa hankintayksikkö voi vaatia selvityksiä palvelun suorittamisesta toteutettavista energiatehokkuustoimenpiteistä. Tällöin toimittaja voi osoittaa täyttävänsä ympäristöasioita koskevat vaatimukset esimerkiksi käytössään olevilla ympäristö- tai laatu järjestelmillä tai palvelun energiatehokkuussuunnitelmalla.

Energiatehokkuuden asettaminen vähimmäisvaatimuksena edellyttää, että hankintayksikkö on perillä siitä, miten tarjoajat voivat sen todentaa.

Näin myös esimerkiksi suunnitteluhankinnassa kelpoisuusvaatimukseksi voi asettaa tietyn tason energiatehokkuus- tai uusiutuvan energian osaimisen.

Tavaroiden ja palvelujen toimituksiin voi myös vaatia liitettäväksi riittävä ohjeistus ja neuvonta sekä tarvittaessa myös koulutusta, jotta varmistetaan tuotteiden energiatehokkuusominaisuuksien täysimääräisestä hyödyntämisestä.

4.5 Energiatohokkuus tarjousten vertailuperusteena

Kun hankinta tehdään kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella, hankintalain mukaan voivat vertailuperusteita hinnan lisäksi olla esimerkiksi laatu, tekniset ansiot, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, ympäristöystävällisyys, käyttökustannukset, kustannustehokkuus, myynnin ja palvelun tekninen tuki, huoltopalvelut, toimitus- ja toteutusaika sekä elinkaarikustannukset.

Kokonaistaloudellista edullisuutta arvioitaessa on keskeistä se, että hankintojen valintakriteerit ovat syrjimättömiä, riittävän yksityiskohtaisia, objektiivisesti mitattavissa ja että ne liittyvät hankinnan kohteeseen. Tarjouspyynnöissä on esimerkiksi määriteltävä ne hankinnan kohteena olevaan tavaraan tai palveluun liittyvät energiatohokkuuskriteerit, jotka tarjousvertailussa otetaan huomioon.

Energiatohokkaimmat ratkaisut voivat jäädä huomiotta, jos kilpailutus tehdään halvimman hinnan perusteella. Energiatohokkuudeltaan parhaimpia vaihtoehtoja saa käyttämällä elinkaarikustannuksia osana vertailuperusteita. Elinkaarikustannukset osoittavat tuotteen tai palvelun kaikki käytön aikaiset kustannukset, kuten ylläpito- ja energiakustannukset.

Vähimmäisvaatimuksina esitettyjä asioita ei voida esittää vertailukriteereinä samassa tarjouspyynnössä.

Energiatohokkuus voidaan asettaa vertailukriteeriksi, jos markkinatilanne on epävarma tai kun halutaan edistää alan kehitystä palkitsemalla edistyksellisiä ratkaisuja.

Vinkkejä energiatohokkuuden huomiointiin hankinnassa:

- Energiankäytön tehostamisen tavoitteet on otettava huomioon huolellisesti jo hankinnan suunnitteluvaiheessa.
- Tarjouspyynnössä voidaan tuotteen tai palvelun energiatohokkuudelle esittää vähimmäisvaatimuksia ja vertailuperusteita, jotka voidaan objektiivisesti todeta.
- Hankintamenettelyssä asetettavien vaatimusten ja ehtojen tulee olla syrjimättömiä, avoimia, riittävän yksityiskohtaisia ja niiden on liityttävä hankinnan kohteeseen tai toimittajan kykyyn toteuttaa hankinta.

- Energiatohokkuutta ei milloinkaan toteuteta turvallisuuden tai terveellisuuden kustannuksella ja sitä tulisi tarkastella kokonaisvaltaisesti.
- Energiatohokkaimmat ratkaisut huomioidaan parhaiten vertailemalla elinkaarikustannuksia.

Ennen hankintaprosessin aloittamista

- Mitoitetaan mahdollinen hankinta vastaamaan todellista tarvetta.
- Selvitetään toiminnan nykyiset lähtöarvot: esimerkiksi sähkön ja lämmön energiankulutus, polttoaineen kulutus, kokonaiskustannukset, hiilidioksidipäästöt.
- Viestitään markkinoille ajoissa tulevista energiatohokkuutta tavoittelevista hankinnoista.
- Kartoitetaan markkinoiden tarjonnan energiatohokkuus mahdollisimman laajasti ja avoimesti.

Lisätietoa

Motivan hankintapalvelu:

http://www.motivanhankintapalvelu.fi/hyvan_hankinnan_abc

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö:

www.hankinnat.fi

Laki julkisista hankinnoista (348/2007)

5 Energiatehokkuuden kannalta keskeisimmät tuoteryhmät

Energiatehokkuuden parantaminen on tärkeää kaikilla energiaa käyttävillä sektoreilla, mutta erityisen keskeistä se on siellä, missä energiaa kuluu eniten. Julkisella sektorilla suurin osa energiasta kuluu kiinteistöjen lämmitykseen ja niiden muuhun energiankäyttöön sekä joukkoliikenne- ja kuljetuspalveluissa. Näistä toiminnoista löytyy myös suurin säästöpotentiaali.

Hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää julkisella sektorilla myös asettamalla vaatimuksia sähköntuottajan käyttämälle primäärienergialle, ottamalla käyttöön vähäpäästöisiä liikenneteknologioita ja käyttämällä vaihtoehtoisia polttoaineita.

- Kiinteistöjen lämmitys ja muu energiankulutus
- Joukkoliikenne ja kuljetuspalvelut
- Sähkö

Tuoteryhmäkohtaisia ohjeita

Tarkempia tuoteryhmäkohtaisia ohjeita löydät Motivan hankintapalvelun tietopankista: <http://www.motivanhankintapalvelu.fi/tietopankki>.

Ohjeita on mm. seuraaville tuoteryhmille:

- ajoneuvot
- energiansäästöpalvelut
- IT- ja toimistolaitteet
- joukkoliikenne
- kuljetuspalvelut
- lämmitys
- rakentaminen
- sähkö
- työkoneet
- valaistus

Löydät sivuilta tietoa eri tuoteryhmien energiaterhokkuuskriteereistä, ympäristö- ja energiamerkintöjen hyödyntämisestä sekä käytännön hankinta-esimerkkejä.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Energiaosasto
PL 32, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 029 516 001
Fax 09 1606 2166
www.tem.fi

TEM oppaat ja muut julkaisut 24/2015
ISSN 1797-3562 (verkojulkaisu)
ISBN 978-952-327-073-2

Suunnittelu ja taitto:
TEM 12/2015

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY